

ende i deres Program, og som ved Omstændighedernes Magt blive nødte til at gøre noget anderledes, end der staar i Programmet. Se, der er nu Odenseprogrammet. Det vil ogsaa nok vise sig, at den højtærede Regering vil faa et mere nøgternt, mere praktisk Blik for, hvad man kan forlange, og hvad man ikke kan forlange af et politisk Parti, med Hensyn til streng Bogstavtroskab mod sit Program. Der er allerede eet Punkt, som det gælder om — og der vil blive mange flere. Der staar f. Eks. i Odenseprogrammet: „En retfærdig Ordning af Valgekredsene gennemføres ufortøvet, enten ved en Grundlovsændring eller ved Opfyldelse af Grundlovens Bud.“ Dermed stemmer ikke det Forslag, den højtærede Regering agter at foreslaa eller har bebudet at foreslaa. Jeg bebrejder dem det slet ikke, for som Situationen ligger, er det overmaade forstandigt at se bort derfra, men det vil lære dem at komme bort fra at bøje sig saa dybt i Støvet for disse Papirspaver, som de have gjort for. Det er altid noget.

Der er ogsaa noget andet, som de meget hyast have bebrejdet Venstrereformpartiet og i det hele taget de af de tidligere Regeringsgrupper sammensatte Regeringer. Det var dette, at de tøvede undertiden med Gennemførelsen af visse Programpunkter. Man har med barsk Retfærdighedsfølelse sagt: hvorfor bære I gyldne Kæder, hvorfor sidde I paa de høje Stole, maa vi nu bede om at faa Programmet gennemført til sidste Tøddel, eller i hvert Tilfælde at I begynde paa dets Gennemførelse, vise en alvorlig Villie til at tage Kampen op med Landstinget. Nu have de Herrere allerede faaet det praktiske og nøgterne Blik paa Forholdene, at det i Odenseprogrammet, som gaar ud over, hvad der er fælles Venstrekrav, de særligt vanskelige og vidtgaaende Ting i dette Program, kan det ikke nytte foreløbig at gøre noget Forsøg paa at gennemføre. De ville da heller ikke i Fremtiden med saa overordentlig Styrke kunne bebrejde andre politiske Partier, at de ikke straks skride til Gennemførelsen af alle de vigtige Punkter i deres Program.

En Erfaring staar der endnu tilbage for dem at gøre; det er den, at hvis man virkelig vil gennemføre noget, saa er det meget sjældent, at man kan gennemføre det fuldt ud, saaledes som man netop ønsker det, eller som de strenge Principper kræve det. Denne Erfaring have de Herrere endnu ikke gjort, da de have siddet saa kort Tid paa deres nuværende Plads,

men intet er vissere, end at de ogsaa ville gøre den Erfaring. Ogsaa det vil frembringe denne Blidhed i Sindene, som til en vis Grad ogsaa klæder en Opposition, om end det naturligvis ikke skal være Mælk og Honning alt sammen.

Alvorlig talt, jeg ønsker slet ikke, at de Herrere skulle blive deres politiske Principper eller de bærende Linier i deres Program utro paa nogen Maade. Jeg ønsker af Hjertet, at det ikke maa ske, og jeg tror heller ikke, de komme til det. Det ærede Medlem fra Holbæk (Rode) var heldig med at give os en saadan stor, bærende, afgørende Linie, et saadant stort Skelnemærke, som — ja, jeg bedrøver rimeligvis det ærede Medlem med at fremkomme med det — som jeg tidligere har fremført, men jeg kan ikke andet end gøre ham opmærksom paa, at det, det ærede Medlem sagde, var nøjagtigt det samme, som jeg ved anden Lejlighed har gjort gældende her i Tinget, nemlig at det afgørende Skel mellem Venstre og Højre, mellem Demokrati og Ikke-Demokrati, det absolute og afgørende Skel i det politiske Liv i et Land er ikke, om man vil have en By befæstet eller ikke, ikke, om man vil have mere eller mindre anvendt til Militærudgifter, for Resten heller ikke, om man vil have Beskyttelséstold eller Frihandel. Men det er Stillingen til den almindelige Valgret, det er det, om man vil have den almindelige Valgret respekteret eller vil holde paa den privilegerede Valgret, opretholde Dele af den. Ikke mener jeg, at et politisk Parti skulde have mistet Retten til Venstrenavnet, fordi det ikke fuldt ud kan gennemføre dette Krav, men det skal i sin Stræben og i, hvad det gennemfører, saa meget som det er gør ligt, nærme sig til den almindelige Valgrets Princip. Her er det afgørende Punkt; det har det ærede Medlem fra Holbæk saa ganske Ret i, og der kan jeg ogsaa sige, at paa samme Side af Skellet, som Regeringen selv staar, vil den — tror jeg — finde de tidligere tre Regeringspartier; og dem, der ikke findes der, dem giver jeg — skønt jeg er saa lidet stemt for Forkætring som muligt — dem giver selv jeg de Herrere Lov til at forkætre.

Jeg haaber nu, at vi allerede under den nuværende Regering — og ikke blot efter at den nuværende Regering har gjort sin Erfaring og atter har sat sig paa Oppositionens Bænke — ville erfare, at Tønnen i vort offentlige Liv, Angrebsformerne, blive mere civiliserede, blive mere af den Art, at de ere egnede til at hæve Folke-